

Metodické pokyny pro odchovná zařízení plemenných býků, odchov a výběr býků u chovatele, zápis do oddělení M plemenné knihy českého strakatého skotu

1. Metodický pokyn pro odchovná zařízení plemenných býků

Odchovná zařízení plemenných býků zahrnují odchovny plemenných býků a inseminační stanice. Jejich hlavním účelem je testování růstové schopnosti plemenných býčků ze záměrného připarování matek býků za standardních podmínek.

Základní požadavky:

- Test v odchovných zařízeních musí absolvovat každý býk českého strakatého plemene narozený v ČR, který má být předveden k základnímu výběru a zařazen do inseminace.
 - Údaje o vlastní užitkovosti býků slouží k odhadu plemenných hodnot masné užitkovosti.
 - Růstová schopnost je zjišťována zkouškou vlastní užitkovosti.
-

2. Hlavní zásady zkoušky vlastní užitkovosti (testu):

a) Nákup do odchovných zařízení

- Býčci se nakupují do odchovných zařízení nejpozději do věku **180 dnů**.

b) Zahájení a ukončení zkoušky

- Zkouška začíná **120. dnem věku býka**, nejpozději však **180. dnem**, a končí **365. dnem** věku.

c) Umístění býčků

- Po nákupu jsou býčci umístěni v přijímacím oddělení individuálně nebo ve vyrovnaných skupinách podle věku a hmotnosti.
- V jednom kotci může být maximálně **15 ks**.

d) Ustájení během testu

- Býci jsou ustájeni vazně nebo volně ve skupinách, maximálně **15 ks** s minimální věkovou diferencí.

e) Výživa

- Výživa je založena na zkrmování objemných krmiv, jadrné směsi a je v souladu s normovanou potřebou živin pro denní přírůstek minimálně **1300–1400 g**.

f) Příprava na předvedení

- Předvedení býka na výběr zahrnuje:
 - Ošetření paznehtů
 - Úpravu srsti
 - Aplikaci nosního kroužku
 - Přípravu na vlastní předvedení
-

3. Zjišťované údaje při zkoušce vlastní užitkovosti:

a) Hmotnost (s přesností na 1 kg):

- Při umístění do odchovného zařízení
- Na začátku testu (120. den, nejpozději však 180. den věku býka)
- Ve věku **365 ± 3 dny**
- Před výběrem pro plemenitbu (maximálně **7 dní před výběrem**)

b) Průměrný denní přírůstek

- Od narození do výběru pro plemenitbu – jednotně se odpočítává živá hmotnost při narození **40 kg**
- V průběhu testu – bez srážek na nakrmenost

c) Tělesné rozměry (ve věku 365 ± 3 dny):

Povinné:

- Výška v kříži

Volitelné:

- Délka těla
- Výška v kohoutku
- Obvod hrudníku
- Šířka pánve
- Délka pánve

4. Evidence v odchovných zařízeních plemenných býků

- Evidenční karta býka, případně počítačová evidence, obsahuje veškeré údaje o odchovu býka. Karta je zakládána ihned po nákupu býčka a průběžně se do ní zaznamenávají všechny informace o hmotnosti, tělesných rozměrech a zdravotním stavu.
- Před výběrem pro plemenitbu se vypočítává průměrný denní přírůstek hmotnosti:
 - **Od narození do 365 dní**
 - **V období testu (120. až 365. den věku)**

5. Selekčními kritérii pro zařazení býka do inseminace jsou:

- Minimální hranice celkového selekčního indexu GZW (při opakovatelnosti minimálně 50 %) je stanovena na hodnotu **o 4 body vyšší**, než je průměr býků narozených ve stejném roce jako vybraný býk.
- U býků GZ (genového zdroje) a Montbeliarde rozhoduje o jeho zařazení hodnotitel býka.
- Přírůstek od narození do výběru minimálně **1150 gramů**.
- Rámec těla hodnocen minimálně 75 body a tělesný rámec vyjádřený výškou v kříži ve 365 dnech minimálně **128 cm**.

Doplňující selekční ukazatele:

- Hmotnost býka ke dni výběru pro plemenitbu
- Průměrný denní přírůstek hmotnosti v období testu

Výše uvedené selekční ukazatele je povinná příslušná oprávněná osoba dát k dispozici hodnotiteli nejpozději týden před výběrem, minimálně tištěnou formou v katalogu pro výběr býků.

Hodnotitel může udělit výjimku pouze v případech velmi dobrého hodnocení exteriéru býka, s přihlédnutím k dobrému užitkovému typu a osvalení.

6. Metodický pokyn pro odchov a výběr býků u chovatele

Svaz chovatelů českého strakatého skotu jako uznané chovatelské sdružení zajišťuje výběr býků do plemenitby pověřenými odbornými pracovníky (hodnotiteli).

Býci pocházejí z chovů zapojených v plemenné knize českého strakatého skotu, ze záměrného připařování rodičů, kteří splňují kritéria pro otce a matky býků, vlastní býk má stanovenou genomickou PH.

Selekční kritéria pro výběr do plemenitby:

- Minimální hranice celkového selekčního indexu GZW je stanovena na hodnotu o **2 body vyšší**, než je průměr býků narozených ve stejném roce jako vybraný býk.
- Minimální výška v kříži musí být **128 cm** ve věku jednoho roku.

7. Hodnocení výsledků odchovu a výběru býků

- Býci, kteří splní kritéria a selekční požadavky, jsou zařazeni do plemenitby.
- Hodnotitel předá chovateli doklad o provedení výběru – „Výběrový protokol“, který je nutný k zápisu býka do plemenitby.

8. Doporučení pro chovatele

- Dodržovat pravidla výživy a ustájení býků během odchovu.
- Pravidelně provádět měření hmotnosti a tělesných rozměrů a vést evidenci.
- Aktivně spolupracovat s hodnotiteli a Svazem chovatelů pro správný výběr a zařazení býků.
- Dbát na zdravotní péči a prevenci nemocí.

9. Kontakty a zdroje informací

Svaz chovatelů českého strakatého skotu, z.s.
Radešínská Svratka 193, 592 33 Radešínská Svratka

Web: www.cestr.cz

Ing. Pavel Král

kral@cestr.cz

+420 607 618 476

Ing. Tereza Dodávková

dodavkova@cestr.cz

+420 604 480 891

Rada Plemenné knihy Svazu chovatelů českého strakatého skotu schvaluje následující hodnotitele pro posuzování a hodnocení býků kombinovaných plemen:

- Ing. Pavel KRÁL; Svaz chovatelů českého strakatého skotu, z.s.
- Ing. Terezie Dodávková; Svaz chovatelů českého strakatého skotu, z.s.
- Ing. Luboš NOVOTNÝ; Českomoravská společnost chovatelů, a.s.
- Jaroslav ŠEVČÍK; Českomoravská společnost chovatelů, a.s.
- Ladislav Prášil; Českomoravská společnost chovatelů, a.s.

V Radešínské Svratce 31. 10. 2023